

At mærke 'pulsen'

Af Tina Hjulmann Meldgaard, Socialt Udviklingscenter SUS

Mennesker med betydelig nedsat psykisk og fysisk funktionsevne er ikke altid lige nemme at forstå. På Pensionatet Nygårdsvej ved Århus er det dog vigtigt at prøve. Og prøve igen. For det skal nok lykkes, og så bliver livet bedre for beboerne, og brugerinddragelse nemmere.

På hjemmesiden for Pensionatet Nygårdsvej står der: "Tolerance og accept er en forudsætning for, at alle mennesker kan udvikle sig harmonisk. Pensionatet tilstræber sig derfor at være lydhør og give den enkelte råderum." Derfor er det at tolke signaler fra de 21 voksne beboere med betydelig nedsat psykisk og fysisk funktionsevne, et centralt aspekt af medarbejdernes dagligdag. Det er gennem deres tolkninger og handlinger derpå, at beboernes udtryk får betydning for deres liv.

Artister og akrobater

Pensionatet er opdelt i tre store huse, hvori de 21 beboere har hver deres store værelse, samt en fælles stue, to baderum og et køkken. To af de 21 beboere er i aflastning. Kun én af beboerne har et verbalt sprog, og de fleste har brug for omfattende hjælp til de daglige aktiviteter.

Umiddelbart ved siden af pensionatet er Aktivitetshuset med 12 pladser. Her får brugerne stimuleret deres sanser på alle måder gennem brug af farverige redskaber, spabad med specielle funktioner, musik og andet. De forskellige rum ligner indbydende træningsbaner for akrobater med og brugerne som artister, der øver sig i cirkuskunsten under kyndig og imødekommende vejledning fra medarbejderne.

"Når vi arbejder med vores beboere er det vigtigt, at de fysiske forhold er tilpasset dem," fortæller medarbejder Kirsten la Cour Pedersen. "Det gælder både i Aktivitetshuset og i deres hjem i de enkelte huse. Vi arbejder altid ud fra den enkelte beboers ressourcer – hvad kan de? Det er ud fra ressourcerne og samspillet med deres lyster og behov, at vi skaber bru-

gerinddragelse i hverdagen. Én kan og vil gerne være med til at lave kaffe, en anden er ligeglad med det og kan heller ikke. Det handler om at skabe en ramme, som betyder at beboerne udfolder sig bedst muligt."

Snitfladen mellem udviklingsniveau og levealder

Beboerne på Pensionatet Nygårdsvej har et udviklingsniveau som børn mellem et halvt og tre år, men har levet et langt liv. Det er med udgangspunkt i denne snitflade mellem udviklingsniveau og levealder, at medarbejderne laver brugerinddragelse. "Vi arbejder med et lille barns pædagogik, men stadig med en voksen krop og den etik, der hører med til, at beboerne har haft et langt liv med mange erfaringer," siger forstander Inga Nissen.

"Når vi skal læse dem og forstå deres signaler, så er vi nødt til at forholde os til deres udviklingsniveau. Det er en stor opgave at gøre dette og få en kommunikation i gang med dem på en non-verbal måde. Vi skal anerkende dem ud fra deres præmisser – det er der, de får indflydelse på deres liv i dagligdagen. De har brug for hjælp til stort set alt, så det handler virkelig om at lære at forstå deres lyde, deres signaler. Deres signaler skal anerkendes og besvares," fortsætter Inga.

"Vi arbejder ud fra et højt etisk grundlag og en anerkendende tilgang til vores beboere. Vi er ikke ligestillede, men lige værdige. Fordi beboerne er multihandicappede er det vigtigt, at vi som medarbejdere har en høj etisk tilgang til dem, så de ikke føler sig underlagt vores luner."

Beboernes 'puls' og signaler

På Pensionatet arbejdes der med tanken om at mærke beboernes 'puls' – at føle, hvor de er i de forskellige situationer, at læse deres signaler og inddrage dem aktivt i det, der sker med dem. "På den måde får de også indflydelse," mener Inga.

"De får mulighed for at udtrykke deres holdning med signaler – de kan sige fra, de kan vise glæde, de kan vise irritation. Beboerne må ikke føle sig overløbet – de skal høres, informeres og der skal tages hensyn til deres behov i de forskellige situationer.

Som medarbejdere skal vi i høj indrette os efter dem og deres 'puls'."

For at kunne læse og tolke beboerne signaler er det vigtigt, at medarbejderne er nærværende i kontakten med beboerne – så skærpes opmærksomheden, man opfatter mere og kan handle på de ønsker og behov, som beboernes signalerer.

"Derfor er det alfa og omega, at vi er til stede hos den enkelte beboer, når vi arbejder med dem," siger medarbejder Inge Birch. "- når vi spiser, bader, synger og så videre. Men for at kunne 'være der' som medarbejder er det vigtigt med et godt arbejdsmiljø. Medarbejdergruppen skal fungere, man skal have overskud og kende hinandens kompetencer. Således styrkes brugerinddragelsen gennem personalevelvære."

Kirsten nikker samstemmende, "Ja, gennem nærværet mellem medarbejder og beboer får de også tillid til os og tør sende signaler til os. På den måde optimeres brugerinddragelse og indflydelse. Samtidig samarbejder vi i høj grad om den enkelte beboer, og diskuterer fortolkningen af signaler."

Medarbejderne på Pensionatet Nygårdsvej har været glade for at bruge forskellige videoredskaber inspireret af Marte Meo. I mange forskellige situationer er interaktionen med beboere er blevet optaget, og så har medarbejderne i fællesskab set filmen flere gange og diskuteret den enkelte beboers signaler og tolkningen af dem. "Det har været et godt redskab ifm. brugerinddragelse – vi har øvet os i at læse deres bittesmå signaler. På den måde kan vi inddrage dem mere, når vi bliver bedre til at læse deres initiativer," siger Inge.

Skæve løsninger og koffeinfri kaffe

Ved at lade beboerne få indflydelse på deres dagligdag, ved at inddrage dem aktivt og tage højde for deres ønsker og behov, mærker beboerne anerkendelse og de finder ud af, at de kan selv. På den måde udvikler beboerne sig og er ikke stationære. Det drejer sig om at finde på skæve løsninger, mener de tre medarbejdere på Pensionatet Nygårdsvej.

"Det handler meget om den kultur, som man skaber omkring beboerne – at opfordre dem til at tage initiativer og handle selv, og at sørge for, at de ikke er hæmmede men udfordrede," forklarer Inga. "På den måde finder de ud af, at de kan selv, og de udvikler sig og tager endnu flere initiativer selv."

Derfor er det vigtigt at skabe nogle rammer for beboerne, som de selv kan agere og bestemme indenfor. "Kristian kan rigtig godt lide at drikke og lave kaffe, og vil gerne gøre det hele tiden, og det skal han i høj grad have mulighed for. Men samtidig ved vi også, at hvis han drikker ti kopper kaffe om aftenen, så kan han ikke sove," siger Kirsten. "Så nu har vi købt koffeinfri kaffe, og så kan Kristian drikke lige så meget kaffe, som han vil. På den måde laver vi brugerindflydelse ved at tilpasse rammerne Kristians behov og ønsker. Det handler om at tænke i lidt andre baner, så det kan lade sig gøre at opfylde beboernes behov og ønsker."

Læs mere om Pensionatet Nygårdsvej på www.aaa.dk/aaa/index/om-amtet/administration/vok/vok_psyk/vok-psyk-botilbud/vok-psyk-nygaardsvej/vok-psyk-nygaardsvej-serviceinfo.htm
Læs om Marte Meo på f.eks. www.martemeo.dk